Dzél 2. Znôwù mùszã chòdzëc do szkòłë (abò ò szrëwòtanim direktorsczich zãbów)

czyta: **Anielka Makurat**

W séwnikù nie je letkò zôs chòdzëc do szkòłë. Pò dwùch miesącach swòbòdë i redoscë człowiek je znôù zamkłi w szkòłowi łôwce. Wòlnoscë ni ma, ale redoscë może bëc – czasama to nie je dobrze – jaż skòpicą. Ò pòczątkù szkòłowégò rokù przeczëtô Wama Wastnô Danuta Pioch.

czyta: **Danuta Pioch**

Dzys je pierszégò séwnika. Jak wszëtcë dobrze wiedzą, z tą datą parłãczi sã pierszi dzéń szkòłë, ni ma na to radë. Latos jô jidã do czwiôrti klasë. Czej jô jesz bëła w przedszkòlim, tej jô sã ti szkòłë ni mògła doczekac. Mëma mie kùpiła farwny tornyster, piórnik, nowé krédczi, snôżą biôłą bluzeczkã i wiele jinëch brëkòwnëch pòdrobnotów. Ni ma sã tej co dzëwòwac, że jô so mësla, jakôż ta szkòła mùszi bëc widzałô. Czej jô bë le wiedza, co mie tam czekô...

Dejade może równak nie je jaż tak lëchò. Kò szkòła mô téż swòje dobré stronë. Drëszczi, biblioteka z wielëną dobrëch książków, wiedno je co lóz...

Cëż jesz jô mëszlã ò szkòle? To, co wszëtcë – lekcje są za dłudżé a przerwë za krótczé. Nômilszim zwãkã je zwónk na przerwã. Leno skąd to sã bierze, że nen sóm zwónk na ùczbë zwãczi zbrzëgło? A że nie lëdóm stojec pòd tôblëcą i òdpòwiadac na pitania Naszi Szkólny, to sã wié. Je to pòstãpnô wëzgódka do rozrzeszeniô, bò Szkólnã (bez nëch pitaniów) jô baro lubiã. I to sedzenié w szkòle, czedë òb zymk za òknã swiécy słuńce, a òb zëmã padô sniég. Człowiek mùdzy tëli czasu przëlepiony do łôwczi, dëcht jak skôzóny za nôgòrszé przesprawë.

Sygnie ju tegò skãczeniô. W szkòle zdôrzają sã téż taczé cekawé rzeczë, jak chòcbë to dzysdniowé szrëwòtanié zãbów Wastë Direktora. Ale wszëtkò za régą.

Wiedno pierszégò séwnika wszëtcë mùszą wëslëchac przemòwë Wastë Direktora. Dzysô téż tak bëło. Całô szkòła (rozmieje sã, że ùczniowie, a nié bùdink) stojała na bòjiskù, jaczé zamiast bëc pòrosłé piãkną trôwą, zarôstô kùrzã, piôskã i tam sam zelëskã. Wasta Direktor nad zwëk długò i z rozskacenim prawił ò tim, że trzeba sã dobrze, a nawetka baro dobrze sprawòwac. Bò tedë Szkólny i Rodzëce są zadowòlony. Në, i jak widzec, to bë szło zmiescëc w dwùch zdaniach. Nijak nie dô sã rozmiôc, czemù Wasce Direktorowi to nie przëszło do głowë. W jegò głowie za to ùrodzëła sã jinô ùdba, jaczi ju wnetka mùszôł pòżałowac. Pòd kùńc swòji przecygłi przemòwë przërôcził nas do włączeniô sã do ni:

– Czë są jaczé pitania?

Gwësno sã żódnëch nie spòdzéwôł. Wszëtcë bëlë ju sprzikrzony jegò rozwlekłim mònologã, kòżdi ju rojił ò zlézenim z tegò zakùrzonégò bòjiska i kôrbiónce z dôwno nie widzónyma drëchama.

Ale jeden dzyrznik sã nalôzł, Pioter z naszi klasë.

– Pòdéńdzë, Knôpkù, do mikrofónu. Rzeczë, jak sã nazéwôsz, do jaczi klasë chòdzysz i co të bë chcôł sã dowiedzec.

Wasta Direktor całą przemòwã wëpòwiôdôł do tegò mikrofónu, żebë wszëtcë gò dobrze czëlë. Mie sã zdôwô, że całé miasto czëło Wastã Direktora. A terô całé miasto ùczëło Pioterka.

– Jô sã nazéwóm Pioter Michalsczi. Chòdzã do III B, znaczi sã do IV B. Jô bë sã chcôł spëtac, jak Wasce Direktorowi minãłë latné ferie.

Wasta Direktor gwësno spòdzéwôł sã rozmajitëch pitaniów, kò doch miôł skùńczoné wëższé szkòłë, ale to prosté pitanié òdebrało mù mòwã.

– Latné ferie? Latné ferie? – pòwtórził. – Jô bél w górach.

– W górach? – zdzëwił sã Pioterk. – A mie sã zdôwało, że nad jezorã. Bò jô tam Wastã miôł widzóné.

– Jo, nad jezorã jô bél téż – òdpòwiedzôł Wasta Direktor, z corôz wiãkszim nieùbëtkã.

– A czë Wasta Direktor naùcził sã kùreszce płëwac?

– Jo. Dzãkùjã cë za pitania. A terô proszã biôjta, dzecë, do swòjich klasów i pògadôjta ze swòjima szkólnyma wëchòwawczëniama i wëchòwawcama.

Jem przekònónô, że Wasta Direktor szrëwòtôł zãbama. Ze złoscë. „cë” i „dzecë” gôdôł môłą lëtrą, to sã dało czëc.

A Pioterk chcôł jesz sã wëwiedzec, jak długò Wasta Direktor ùcził sã płëwac, czë rozmieje płëwac żôbką i skakac do wòdë.

– Jô nijak nie rozmiejã nëch Dozdrzelałëch – żôlił sã òmaniony. – Nôprzód chcą, żebë stawiac pitania, ale zarô w pòłowie przeriwają.

Më rozeszlë sã do klasë, a Szkólnô sã spitała, co më robilë òb czas latnëch feriów. Pioterk bél na Mazurach. Elka w Krakòwie, a Paùel ù swòji Starczi na wsë.

– A jô gôdała pò czeskù – pòwiedza Dorota. – Jô bëła w Pradze. Czesczi to je baro prosti jãzëk.

– Të sã naùczëła czesczégò? – spitôł Paùel. – To nie je mòżebné.

– Mòżebné. Jô gôda pòmału pò pòlskù, a jedno Dzéwczã pò czeskù, i tak jô pòjãła czesczi, a òna pòlsczi. Më wszëtkò rozmiałë.

–Tej rzeczë cos pò czeskù – jô jã pòprosëła.

– Ale jô nie rozmiejã tak dorazu gadac pò czeskù, rozmiejã leno słëchac. Jô doch ju wama rzekła, jak to bëło, ale mie tu nicht nie rozmieje!

– Kò të rzekła, że rozmiejesz pò czeskù, że të gôdała pò czeskù! – jô wëkrzikła.

– Jo, jô gôdała pò czeskù, bò do gôdczi kònieczné są dwie òsobë, a nié jedna. Jeżlë to Dzéwczã prawiło do mie pò czeskù, tej jô z nim gôda pò czeskù, nie zdrzące na to, że jô gôda pò pòlskù.

– Të wiedno wëkrącysz sã sanã – rzekł Pioterk.

Szkólnô kôza skùńczëc nã fëjn rozwijającą sã diskùsjã.

– Czesczi jãzëk baro szlachùje za pòlsczim – òbjasniła. – Më sã letkò mòżemë dogadac z Czechama, pòsłëgùjącë sã naszim jãzëkã. Kò rozmieje sã, że sã jinaczimë. Wezmë na to pò pòlskù sã gôdô „dzień dobry”, a Czechòwie te dwa wërazë przestôwiają.

– I gôdają „dobry dzień”? – wëzgòdnął Paùel.

– Jo, jo, prawie tak gôdają – òdrzekła Szkólnô. – Kąsk leno jinaczi wëpòwiôdają te słowa.

– Tej jima trzeba wëłożëc, że tak sã nie gôdô. Niech Dorota napisze do ti Drëchnë z Pradżi, że òna lëchò gôdô.

– Paùelkù, to doch je czësto jiny jãzëk. Më gôdómë tak, a Czechòwie jinaczi – starała sã òbjasnic Szkólnô.

– Idiota pòliglota – ksyknãła Dorota do Paùela, równak tëli głosno, cobë wszëtcë czëlë.

– Chto? Rzeczë jesz rôz! – wjadowił sã Paùel. Biédôk nie sztudérëje słowarza cëzëch wërazów i nie rozmieje, co je do niegò gôdóné.

– Dôjta ju pòkù! – rzekła Szkólnô òstrzi jak wiedno. – Dorotkò, nie je wòlno nikògò nazewac idiotą. Pòliglota to je taczi człowiek, co znaje wiele jãzëków.

– Jô znajã trzë – pòchwôlił sã Pioterk.

– Të łżesz. To je cëgańskwò!

– Nie cëganiã! Jeden jãzëk je w mòji gãbie, mògã gò pòkazac, skòrno nie wierzita, a dwa jãzëczi móm w bótach!

Zôs Szkólnô mùszała sã włączëc.

– Jô proszã, dôjta ju pòkù. Òb czas feriów wa zabëła, jak przënôlégô sã sprawòwac. Co sztërk leno trzôsk, sztridë i wërwas. Cëż z wama je?

– Òb ferie më zdzëczelë – pòwiedzôł Paùel.

– To je barżi, Wastnô szkólnô, jadłoba.

– Jakô jadłoba?

– Jadłoba rozniéconô chòdzenim nazôd do szkòłë. Stresowô jeleżnosc.

Nicht nick nie rozmiôł, ò czim gôda Dorota, z wëjimkã Szkólny, to sã wié.

– A skądka ù ce, Dorotkò, taczé słowa? – spitała Szkólnô.

– Wczora w baro pòwôżny gazéce jô przeczëta, że młodzëzna stôwô sã baro kòmùdnô i nerwés, czedë w séwnikù zôs mùszi jic do szkòłë.

– A czemù të tegò nie rzekła Wasce Direktorowi? To brzëmi baro ùczało i jemù na gwës bë sã widzało. Barżi jak ne pitania ò latné ferie. Czemù të sã nie spita, skądka ta jad… jad… – Paùel zaczął sã jąkac.

– Jad-ło-ba. Jô bëła cëchò, bò nie wiém, czë Wasta Direktor bë mie dobrze pòjął – wëklarowa Dorota.

Szkólny ta kôrbiónka jakòs sã nie ùwidza.

– Chcemë so lepi pògadac ò nowim szkòłowim rokù – zabédowa i kôza zapisac plan ùczbów, spisënk lekturów i jiné mùdzącé rzeczë. Że téż ti Dorosłi wiedno w nôcekawszim sztóce mùszą ùcąc diskùsjã.

Cos czëjã, że zazdrôszczóm Doroce. Zdôwô mie sã, że òna jednak kôrbiła pò czeskù.

Jô bë chca wiedzec, jak to je, czedë sã gôdô cëzym jãzëkã. Nas ùczą cëzégò jãzëka, ale tak pò prôwdze bez mała nicht bë nie rozmiôł nick pòwiedzec. Czedës do Mëmë przëjacha Dalekô Półsostra. Òna bëła baro dalekô, bò jaż z Anglii. Czedë òne gôdałë pò anielskù, jô mësla, że tak le so szpòrtë robią (a jô mia taczé prawò, kò to bëło w baro dôwnëch przedszkòlnëch czasach).

Mëma stara sã mie wëklarowac, czim je cëzy jãzëk, ale jô tegò nie pòjãła. Jô le stoja z bòkù Mëmë i co sztót jã prosëła, cobë gôda normalno. Mëma kùreszce zrobiła sã nerwés i kôza mie wińc z jizbë. Ale mie tedë bëło bële jak. Jô bëła biédnym, skrziwdzonym dzeckã, òstro òdepchłim òd wôżnëch wiadłów. Pózni jô sama wëmëslëła jãzëk, jaczégò króm mie nicht nie rozmiôł. Cekawé, czemù to przesadno wszëtczich wkół mierzëło?

Doma jô sã dozna, że chtos mie wcësnął kôrtkã w zeszit i napisôł na ni pôrã w całoscë niemiłëch słowów.

Balbina

mô mùniã pingwina!

To mùszôł bëc jaczis knôp, leno chtëren? A tak swòją drogą – cekawé, jaką mùniã mòże miec pingwin?

czyta: **Anielka Makurat**

A w pòstãbnym dzélu dowiéta sã, że w szkòle to nié le szkòłownikóm je cãżkò. Në, zgadnijta, kòmù jesz?